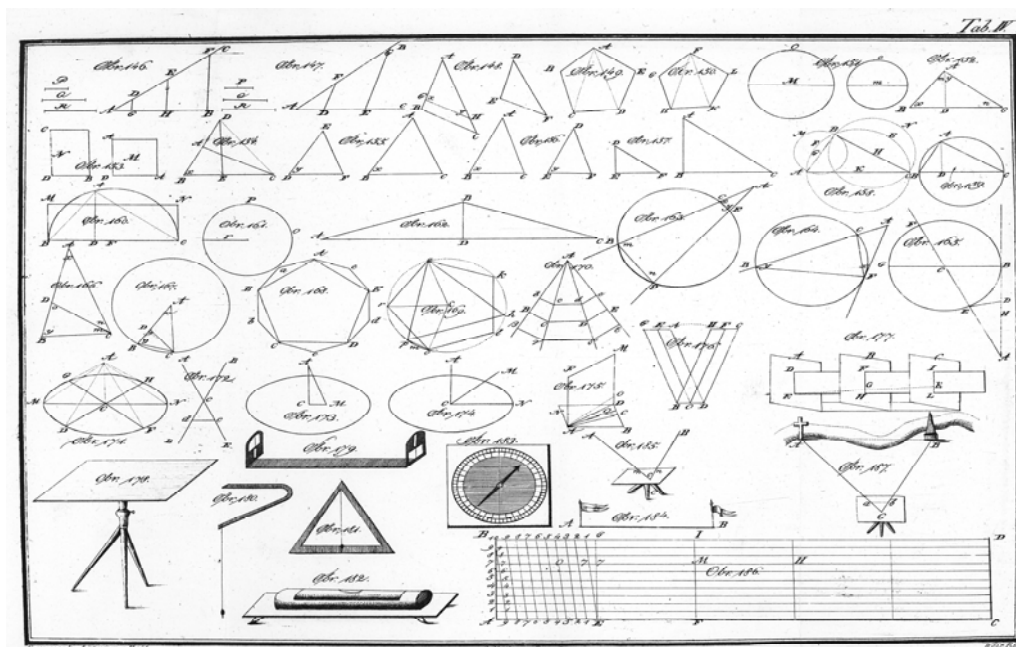

Česká matematika za národního obrození

Jindřich Bečvář a Martina Bečvářová

Středa 14:00 až 15:30 v posluchárně K6 (MFF UK, Sokolovská 83, Praha 8)

Dvousemestrální přednáškový kurz je určen studentům Univerzity třetího věku, kteří si chtějí doplnit a rozšířit své znalosti o historii matematiky a dozvědět se více o vývoji matematiky, matematického myšlení a vyučování matematice v Čechách v době národního obrození.

V zimním semestru poskytnou úvodní přednášky základní orientaci v dějinách vědy a vzdělanosti ve střední Evropě na konci 18. století a v první polovině 19. století. Připomenuta budou zásadní fakta z vývoje matematiky a vědeckých společností, nastíněna bude celková atmosféra doby, opomenuty nebudou ani nejdůležitější osobnosti vědeckého světa a světa vzdělávání a osvěty. Následně bude hlavní pozornost zaměřena na české země. V širších kulturně-historicko-politických souvislostech budou objasněny základní etapy českého národního obrození a jejich dopad na výuku matematiky a odbornou práci v matematice. Hlavní pozornost bude nejprve věnována proměnám výuky matematiky na elementárních školách a na gymnáziích. Přiblíženy budou jednotlivé školní reformy, jejich dopady na proměnu vyučovacích metod a učebnic. Účastníci se budou moci seznámit s dobovými učebnicemi a školními pomůckami. Závěr zimního semestru osvětlí proměny výuky matematiky na pražské univerzitě a pražské technice a přiblíží životní osudy a dílo několika vybraných univerzitních profesorů (Stanislav Vydra, Josef Ladislav Jandera, Bernard Bolzano, František Josef Gerstner, Philip Kulik, Wilhelm Matzka).

Letní semestr bude zahájen stručným pohledem do vývoje plzeňských vyšších škol (gymnázium a filozofický ústav), které byly z mnoha důvodů mimořádně významným mimopražským centrem vzdělávání, vzdělanosti a osvěty. V širším kulturním, historickém, politickém a odborném kontextu budou představeny životní osudy Josefa Vojtěcha Sedláčka a Josefa Františka Smetany. Důraz bude kladen na pečlivé vysvětlení přínosu jejich učebnic geometrie, fyziky a astronomie. Účastníci budou moci poznat jedny z prvních českých středoškolských učebnic matematiky a přírodních věd. Opomenuty nebudou ani aktivity výše zmíněných pedagogů, které jsou spojeny s budováním českého divadla, českých škol, knihoven a čtenářských společností na Plzeňsku a jejich snahy šířit osvětu a vzdělanost. Přiblížena bude i jejich netradiční básnická tvorba a vztah k satíře a humoru. Následně bude objasněn složitý proces tvorby české odborné matematické terminologie. Závěrečné přednášky budou věnovány politické, kulturní a odborné situaci v českých zemích na počátku druhé poloviny 19. století. Připomenuty budou důsledky pádu Bachova režimu, budování českého školství od nižších škol až po školy vysoké. Stranou zájmu nezůstane ani vznik prvních českých odborných spolků a společností.

Přednášky se pokusí ukázat, jakou roli sehrálo národní obrození a nadšená, často podceňovaná a nehonorená práce českých buditelů a obrozenců v rozvoji české vzdělanosti a kultury s důrazem na matematiku a přírodní vědy.

.Základní literatura

1. M. Bečvářová, J. Bečvář: *Premonstráti v Plzni. Díl I. Historický kontext*, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2024, 294 stran.
2. M. Bečvářová, J. Bečvář: *Premonstráti v Plzni. Díl II. Josef Vojtěch Sedláček, loajální vlastenec*, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2024, 456 stran.
3. M. Bečvářová, J. Bečvář: *Premonstráti v Plzni. Díl III. Josef František Smetana, vlastenec a rebel*, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2024, 446 stran.
4. M. Bečvářová, J. Bečvář: *Premonstráti v Plzni. Díl IV. Obrazové přílohy*, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2024, 184 stran.
5. M. Bečvářová, J. Bečvář: *Premonstráti v Plzni. Díl V. Bibliografie, prameny, rejstřík*, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2024, 196 stran.
6. I. Kraus a kol.: *Věda v českých zemích. Dějiny fyziky, geografie, geologie, chemie a matematiky*, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2019, 556 stran.
7. L. Nový a kol.: *Dějiny exaktních věd v českých zemích*, ČSAV, Praha, 1961, 431 stran.